

Nota dierenwelzijn 2019

1 Inleiding

Voorliggende nota vormt een herijking van het Zaanse dierenwelzijnsbeleid uit 2009 en vormt het nieuwe gemeentelijk beleidskader van waaruit de acties en maatregelen op het gebied van dierenwelzijn in Zaanstad worden geïnitieerd. De gemeente werkt hierbij nauw samen met haar maatschappelijke partners. Het nieuwe beleid is opgesteld n.a.v. een toezegging aan de gemeenteraad op 19 juli 2018. In het nieuwe beleidskader is ook de toezegging aan de gemeenteraad van 7 november 2017 meegenomen om de financiële noden bij de Zaanse dierenorganisaties in beeld te brengen en wat de financiële mogelijkheden zijn om hier iets aan te doen.

In het najaar van 2018 heeft een eerste sessie plaatsgevonden met leden van de gemeenteraad en maatschappelijke partners. Tijdens deze sessie is input voor nieuwe maatregelen opgehaald en voor aanpassingen van de maatregelen uit de nota van 2009. In het voorjaar van 2019 is een tweede sessie gehouden en is een eerste versie van het nieuwe dierenwelzijnsbeleid besproken met leden van de gemeenteraad en maatschappelijke partners. Op basis van deze sessie is de beleidsnota verder aangepast. Naar aanleiding van de sessie is afgesproken dat de gemeente regelmatig (informeel) overleg zal voeren met maatschappelijke partners en raadsleden over het beleid dierenwelzijn.

Tijdens en naar aanleiding van tweede sessie is een aantal maatregelen besproken die betrekking hebben op dierenwelzijn maar onderdeel uitmaken van andere beleidsterreinen als natuurbescherming, ecologie en inrichting van het landschap. Het gaat hierbij onder meer om natuur-inclusief bouwen, bevordering biodiversiteit en inzaaien van insectenvriendelijke planten. Voor de uitvoering van deze maatregelen wordt verwezen naar de uitvoeringsagenda van het Groen- en Waterplan.

Om de maatregelen uit de geactualiseerde nota uit te kunnen voeren zal een uitvoeringsagenda worden opgesteld. Over de voortgang hiervan zal jaarlijks worden gerapporteerd aan de gemeenteraad. Het is de inzet van de gemeente om de maatregelen dierenwelzijn in gezamenlijkheid met de maatschappelijke partners uit te voeren.

Het bevorderen van dierenwelzijn en de aanpak van dierenleed - door de gemeente in samenwerking met de maatschappelijke partners - vormen de rode draad van het beleid. Preventie en voorkomen van dierenleed spelen daarbij een belangrijke rol. Naast wettelijke taken heeft de gemeente ook maatschappelijke taken op het gebied van dierenwelzijn die in Zaanstad veelal worden uitgevoerd door Zaanse Stichting Dierenzorg (zoals vervoer van gewonde dieren niet zijnde zwerfdieren/huisdieren, opvangen van honden en katten die zijn afgestaan en door verwaarlozing, gebrek aan opvoeding e.d. voor langere tijd bij Dierenzorg moeten verblijven voordat ze herplaatst kunnen worden).

Dierenwelzijn is een veelomvattend begrip dat zowel het fysieke welzijn (diergezondheid) als het geestelijk welzijn (hoe voelen dieren zich) omvat. Dierenwelzijn gaat over de kwaliteit van het leven zoals het door het dier wordt ervaren. Een goed welzijn voor dieren betekent dat voldaan wordt aan de natuurlijke behoeftes van het dier. Aan gedrag en gezondheid kunnen we aflezen hoe het met het welzijn van het dier is gesteld. Goede verzorging, onder andere in de vorm van huisvesting en voeding en zo nodig medische verzorging vormt een basisvoorwaarde voor het dierenwelzijn van gezelschapsdieren en landbouwdieren.

De Wet Dieren beschrijft het begrip dierenwelzijn als volgt: "dieren dienen gevrijwaard te zijn van dorst, honger, onjuiste voeding, fysiek en fysiologisch ongerief, pijn, verwonding of ziekten, angst en chronische stress en dieren moeten een normaal soortgeen gedrag kunnen vertonen"

In de Wet Dieren staat de intrinsieke waarde van het dier centraal. Dit betekent dat dieren een eigen waarde hebben. Dieren zijn wezens met gevoel. Dierenwelzijn gaat over de kwaliteit van het leven van dieren. De intrinsieke waarde van het dier staat los van het nut of de waarde van het dier voor de mens.

Dierenwelzijn (gehouden) dieren met een eigenaar

De wijze waarop mensen aankijken tegen dierenwelzijn is bij vrijlevende dieren niet hetzelfde als bij gehouden dieren. Een eigenaar is verantwoordelijk voor het optimale welzijn van zijn 'gehouden' dier(en). Welzijn begint met een goede gezondheid. Maar met fysieke gezondheid alleen komt het dierenwelzijn onvoldoende tot zijn recht. Dierenwelzijn omvat zowel het fysieke als niet-fysieke welzijn van dieren. Ten aanzien van het niet-fysieke welzijn van het 'gehouden' dier kan gedacht worden aan

de stress die het dier ervaart door de (soms te krappe) leefruimte.

Dierenwelzijn vrij-levende dieren

Vrij-levende dieren kennen geen grenzen. Ze zoeken naar de meest ideale leefomstandigheden waar dekking, voedsel en vocht beschikbaar zijn en waar ze zich kunnen voortplanten. In de stad vinden ze die ideale omstandigheden in gebouwen, tuinen, parken en natuurgebieden. Ze leven daar ongeacht wat de mens daarvan vindt. Dat wekt meestal enthousiasme en verwondering op, maar kan overslaan naar ergernis als dieren zorgen voor hinder en overlast. De aanwezigheid van dieren kan botsen met de belangen en activiteiten van de mens. Dan is het zaak om een balans te vinden tussen het menselijk belang, die van biodiversiteit in de stad en het welzijn van dieren. Vaak overlappen die belangen. Biodiversiteit is immers ook een indicator voor het welzijn van de mens. Deze staat borg voor een gezonde leefomgeving en heeft een positieve belevingswaarde.

De zorgplicht en de bescherming van vrij-levende dieren is van een andere orde dan die van gehouden dieren. Bij vrij-levende dieren gaat het over conserveren (en verbeteren) van een geschikte leefomgeving om op die manier soorten voor de stad te behouden. De algemene zorgplicht bij hulpbehoevende dieren is ook voor deze categorie van kracht.

Doel gemeentelijke dierenwelzijnsbeleid

Veel besluiten en handelingen van de gemeente zijn van invloed op het welzijn van dieren. Dit geldt zowel voor dieren met een eigenaar als voor dieren die in het wild voorkomen. Een concreet voorbeeld is de manier waarop de gemeente rekening houdt met de aanwezigheid van broedende vogels wanneer bomen en struiken gesnoeid worden in de openbare ruimte of bij evenementen zoals afsteken van vuurwerk. Het doel van het Zaanse dierenwelzijnsbeleid luidt: "Het bijdragen aan het behouden en verbeteren van het welzijn van zowel gehouden dieren als vrij-levende dieren binnen de gemeentegrenzen van Zaanstad".

Gemeentelijk beleid

De gemeente Zaanstad is medeverantwoordelijk voor dieren binnen de gemeentegrenzen. Om die redenen besteedt de gemeente Zaanstad in haar beleid aandacht aan dierenwelzijn en heeft de gemeenteraad in 2009 de beleidsnota Dierenwelzijn vastgesteld. Sinds de vaststelling van de gemeentelijke nota Dierenwelzijn in 2009 is de landelijke wetgeving op het gebied van dierenwelzijn en natuur nogal veranderd. De veranderende wetgeving heeft gevolgen voor de taken die de gemeente Zaanstad heeft op het gebied van dierenwelzijn.

Veel van de uitvoering van het dierenwelzijnsbeleid ligt niet bij de gemeente maar bij derden, andere overheden (rijksoverheid, provincies, waterschappen), uitvoerende organisaties zoals de omgevingsdienst, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven. De gemeente heeft vaak maar beperkte invloed op de uitvoering van het dierenwelzijnsbeleid door derden. Voorliggende beleidsnota richt zich met name op die aspecten van het dierenwelzijnsbeleid waar de gemeente wel invloed op uit kan oefenen. Het gaat daarbij vooral om de wettelijke taken van de gemeente.

Gemeentelijk dierenwelzijnsbeleid is een breed beleidsveld en heeft raakvlakken met diverse andere beleidsterreinen zoals evenementenbeleid, veiligheidsbeleid, natuurbeleid, landschapsbeleid, beleid rond zorg en ruimtelijke ordeningsbeleid.

Leeswijzer

- Hoofdstuk 2 beschrijft de wetgeving op het gebied van dierenwelzijn en natuur en de wettelijke taken van de gemeente op dat gebied van (zie ook bijlage1).
- Hoofdstuk 3 tot en met 7 geeft een actualisatie van de inzet van de gemeente op het gebied van dierenwelzijn in de komende jaren.
- Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de gemeentelijke taken en het gemeentelijke beleid ten aanzien van gezelschapsdieren en de rol die de Zaanse Stichting Dierenzorg speelt bij de uitvoering van de gemeentelijke taken.
- In hoofdstuk 4 komt de actualisatie van het onderwerp "dieren in nood" aan de orde. Hierbij staat met name de dierenambulance van de Zaanse Stichting Dierenzorg centraal.
- Hoofdstuk 5 beschrijft de gemeentelijke inzet bij vermaak met dieren en dieren in bedrijven.
- Hoofdstuk 6 heeft betrekking op de actualisatie van de maatregelen dierenwelzijn voor in het wild levende dieren en op de rol die Wildopvang Krommenie daarbij speelt. De maatregelen dierenwelzijn voor in het wild levende dieren worden vooral uitgevoerd via de Uitvoeringsagenda Groen- en Waterplan Zaanstad 2019 – 2023.
- Hoofdstuk 7 gaat met name in op de diervriendelijke bestrijding van overlast door ganzen.
- Hoofdstuk 8 beschrijft de organisatie en de financiën van het beleid dierenwelzijn.
- Hoofdstuk 9 bevat een overzicht van de acties die de gemeente de komende jaren wil gaan ondernemen op het terrein van dierenwelzijn.

2 Wetgeving

Sinds de vaststelling van de gemeentelijke nota Dierenwelzijn in 2009 is de landelijke wetgeving op het gebied van dierenwelzijn en natuur nogal veranderd. Veel Nederlandse wetgeving komt voort uit Europese wetgeving en is hier een implementatie van. De veranderende wetgeving heeft gevolgen voor de taken die de gemeente Zaanstad heeft op het gebied van dierenwelzijn. Voorliggend hoofdstuk beschrijft wat de wettelijke taken zijn van de gemeente op het gebied van dierenwelzijn. De gemeente is verantwoordelijk voor een groot aantal onderwerpen, inclusief afgeven van vergunningen die samenhangen met dierenwelzijn. Dit hoofdstuk beschrijft enkele van de belangrijkste gemeentelijke regelingen. Verder heeft de gemeente Zaanstad beleid en ontwikkelt nieuw beleid dat raakvlakken heeft met dierenwelzijn. Ook dit beleid komt in dit hoofdstuk aan de orde.

Een uitgebreide beschrijving van de relevante wetgeving die van toepassing is op dieren staat in bijlage 1 van deze nota.

2.1 Wetgeving en gemeentelijke taken

Iedere burger heeft op grond van de Wet Dieren en de Wet Natuurbescherming een zorgplicht voor dieren. In beide gevallen houdt dit in dat handelingen die mogelijk schade kunnen toebrengen aan het dier achterwege moeten worden gelaten of, voor zover mogelijk, moeten worden voorkomen dan wel beperkt. In de Wet Dieren is daarnaast vastgelegd dat iedereen verplicht is een dier in nood te helpen en dat het verboden is een dier de nodige zorg te onthouden. In het geval van de Wet Natuurbescherming houdt de zorgplicht in dat in het wild levende dieren in principe met rust dienen te worden gelaten. Burgers moeten gewonde of zieke dieren in nood echter wel helpen. Dit kan bijvoorbeeld door het dier naar een dierenasiel te brengen of een dierenambulance te bellen. Gemeenten hebben, naast de zorgplicht die voor iedereen geldt, een wettelijke verplichting met betrekking tot het opvangen van zwervend aangetroffen gehouden dieren.

Op het gebied van dierenwelzijn heeft de gemeente de volgende (wettelijke) taken:

1. Opvang en vervoer gevonden dieren (Burgerlijk Wetboek);
2. Opvang en vervoer dieren bij b.v. huisontruiming (Algemene Wet Bestuursrecht);
3. Ondersteuning brandweer en politie bij calamiteiten (Wet Veiligheidsrisico's);
4. Opvang en vervoer in het wild levende dieren (Wet Dieren en Wet Natuurbescherming).

Toelichting wetgeving:

Burgerlijk Wetboek: opvang en vervoer gevonden dieren

Gevonden dieren met een vermoedelijke, maar onbekende eigenaar, vallen volgens het Burgerlijk Wetboek (artikel 5:8 lid 3 BW) onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. De opvangplicht van de gemeente is niet beperkt tot honden en katten, het gaat om alle gehouden dieren (dus ook cavia's, hangbuikzwijntjes, reptielen etc.). De opvangplicht van de gemeente richting de burger eindigt na 14 dagen, hierna wordt de gemeente eigenaar van het gevonden dier, dat voor de wet gelijk staat aan een gevonden voorwerp.

Algemene Wet Bestuursrecht: opvang en vervoer dieren bij b.v. huisontruiming

Gemeenten kunnen bestuursdwang toepassen voor het meevoeren en opslaan van daarvoor vatbare zaken. Dit vindt onder andere plaats bij huisontruiming, arrestaties en gedwongen opname van de eigenaar. Hierbij ontstaat ook zorgplicht voor dieren die betrokken zijn bij huisontruiming. De gemeente heeft hierbij een bewaartermijn van maximaal 13 weken en is daarmee ook verantwoordelijk voor het vervoer naar een geschikte opvangplaats.

Wet Veiligheidsrisico's : ondersteuning brandweer en politie bij calamiteiten

Volgens artikel 2 van de Wet veiligheidsregio's is het college van Burgemeester en Wethouders belast met organiseren van brandweertzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De burgemeester heeft het opperbevel over de brandweer. Volgens artikel 3, lid 1, onderdeel b van de Wet Veiligheidsrisico's moet de brandweer bij haar taken zorgen voor de veiligheid van mens én dier. De Dierenbescherming¹ kan zowel ter plekke als telefonische ondersteuning bieden aan overheidsdiensten zoals politie en brandweer.

1) In Zaanstad is dit Zaanse Stichting Dierenzorg.

Wet Dieren en Wet Natuurbescherming: opvang en vervoer in het wild levende dieren

Vanuit de Wet Dieren en de Wet Natuurbescherming geldt er een algemene zorgplicht voor eenieder voor in het wild levende, inheemse diersoorten. Het opvangen van dergelijke dieren mag alleen indien een instantie een ontheffing heeft verkregen op grond van de Wet Natuurbescherming en kan daarom niet door particulieren worden uitgevoerd. Deze opvang is er te allen tijde op gericht om de dieren zo spoedig als mogelijk weer uit te zetten in de vrije natuur

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Door de Wet Maatschappelijke Ondersteuning is er meer en eerder contact tussen gemeentelijke hulpverleners en burgers met een ondersteuningsvraag. Een aantal gemeenten zet dit contact onder meer in bij de preventie van dierenleed en voorkomen van zwerfdieren.

Visserijwet

De Visserijwet regelt zaken rondom de visserij. De bepalingen in deze wet hebben betrekking op alle vormen van visserij, van de Noordzeevervisserij tot en met de sportvisserij. Doelstellingen van deze wet zijn onder andere het bevorderen van de doelmatigheid van de beroepsvisserij en het voorkomen van overbevissing. De wet bevat onder meer regels voor het verpachten van viswater (door gemeenten). De wet houdt rekening met belangen rond natuurbescherming en het welzijn van vissen.

2.2 Gemeentelijke regelingen, beleid en vergunningen

Ruimtelijke ordening en omgevingsvergunning

De Wet op de Ruimtelijke Ordening (Wro) regelt de inrichting van het land. Zowel de Rijksoverheid, als provincies en gemeenten dienen hierover beleid op te stellen in een structuurvisie en verordening ruimte, die betrekking hebben op hun eigen grondgebied. De verdere uitvoering van deze visie geschiedt via bestemmingsplannen. Daarin staat concreet beschreven welke doeleinden zijn toegewezen aan de verschillende gebieden en wijken (zoals recreatie, landbouw of wonen) en wat daar onder welke voorwaarden mag gebeuren. Bijvoorbeeld in hoeverre uitbreiding van een veehouderijbedrijf is toegestaan (aantal dieren of anderszins). Dit kan ook relevant zijn voor het al dan niet mogen plaatsen van een schuilstal (lees: een bouwwerk) in het buitengebied.

Een variant op het bestemmingsplan is de 'beheersverordening', voor gebieden waar geen ruimtelijke ontwikkelingen worden voorzien. Deze legt de bestaande situatie vast.

De Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht uit 2010 regelt de omgevingsvergunning. Dit is een geïntegreerde vergunning voor bouwen, wonen, monumenten, natuur en milieu en kan bijvoorbeeld relevant zijn bij de bouw of uitbreiding van een dierenasiel. De omgevingsvergunning kan ook vergunningen bevatten op grond van de Wet Natuurbescherming. Deze moeten worden aangevraagd bij de gemeente. Hier is voor gekozen om voor burgers en bedrijven een duidelijk loket te creëren. De gemeente moet soms wel weer afstemmen met andere overheden (provincie en/of het rijk) bij de verdere behandeling ervan.

De gemeente Zaanstad is bezig met het opstellen van een omgevingsverordening. Deze loopt vooruit op de omgevingswet (die naar verwachting op 1 januari 2021 in werking treedt), en regelt vrijwel alle aanpassingen in de openbare ruimte.

Algemene Plaatselijke Verordening en evenementenbeleid

Op grond van artikel 174 van de Gemeentewet is de burgemeester belast met het toezicht op 'openbare samenkomsten en vermakelijkheden'. Dit raakt aan aspecten van openbare orde en veiligheid, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. De gemeente Zaanstad heeft deze bevoegdheid nader uitgewerkt in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en heeft ook beleidsregels opgesteld voor evenementen. In de APV van de gemeente Zaanstad is opgenomen dat het verboden is een evenement te organiseren zonder vergunning van de burgemeester. Dat betekent dat de burgemeester toestemming moet geven voor het organiseren van evenementen ook wanneer daar dieren bij betrokken zijn. De gemeente beoordeelt de aanvraag voor de vergunning en kan een evenement weigeren of voorschriften opstellen.

Zaanstad heeft beleidsregels opgesteld voor evenementen. In deze regels staan op dit moment geen dierenwelzijns-eisen. Vooruitlopend op de vaststelling van het nieuwe Zaanse Dierenwelzijnsbeleid met als inzet om evenementen met dieren terug te dringen, zullen aanvragen voor vergunning-plichtige evenementen met dieren individueel worden bekeken en beoordeeld.

In de APV van Zaanstad staan regels over gevaarlijke honden. Indien de burgemeester een hond in verband met zijn gedrag gevaarlijk of hinderlijk acht, kan hij de eigenaar of houder van die hond een aanlijngebod of een aanlijn- en muilkorfgebod opleggen voor zover die hond verblijft of loopt op een

openbare plaats of op het terrein van een ander. Ook zijn er regels opgenomen over gevaarlijke honden op eigen terrein.

Evenementen waarbij professioneel vuurwerk wordt afgestoken, kunnen negatieve gevolgen hebben voor dierenwelzijn. De gemeente is geen bevoegd gezag waar het gaat om het afsteken van vuurwerk. De vergunning voor het afsteken van vuurwerk is een taak die wettelijk is toegewezen aan de provincie, op basis van de Wet Natuurbescherming en het Vuurwerkbesluit. De provincie heeft de uitvoering van deze taak gemandateerd aan de Omgevingsdienst. Wettelijk gezien is er geen ruimte voor gemeenten om professionele vuurwerkshows te weigeren. In ons rechtstelsel is het namelijk niet toegestaan aan lagere overheden om in de (juridische) ruimte die aan hogere bestuursorganen is toegekend, nog eigen – aanvullende - regels op te leggen. Het is wel mogelijk voor gemeenten om vuurwerk-vrije zones aan te wijzen. Vuurwerk-vrije zones gelden alleen voor consumentenvuurwerk en niet voor professionele vuurwerkshows. Bij consumentenvuurwerk is de gemeente bevoegd gezag. Gemeenten mogen zelf bepalen waar wel of geen vuurwerk afgestoken mag worden.

Groen- en Waterplan

In januari 2019 is de Uitvoeringsagenda Groen- en Waterplan Zaanstad 2019 – 2023 vastgesteld. Deze agenda heeft raakvlakken met dierenwelzijn en heeft tot doel de ambities en inspanningsverplichtingen uit het Groen- en Waterplan Zaanstad (begin 2018 vastgesteld door de gemeenteraad) tot uitvoering te brengen. Dit plan is het integrale afwegingskader voor het groen en water in de gemeente Zaanstad. Het beleidskader moet sturing geven aan behoud en versterking van de kernwaarden en ruimtelijke kwaliteiten te midden van alle andere ontwikkelingen, gebiedsopgaven en ambities. Het Groen en Water Plan is erop gericht de natuurwaarden van het bestaande groen en water kwalitatief te versterken waar dat kan. Doelen hiervan zijn het vergroten van de biodiversiteit, maar ook het creëren van waterberging ten behoeve van klimaatadaptatie. De uitvoeringsagenda bevat een aantal onderwerpen die dierenwelzijn raken zoals de aanleg van fauna-uittreedplaatsen bij kaderanden, straatkolken aanpassen voor amfibieën, broeihopen voor de ringslang aanleggen, vismigratie bevorderen, voorzieningen voor ijsvogels aanbrengen en natuur-inclusief bouwen.

Regionaal Crisisplan Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland 2015-2018

Zaanstad maakt deel uit van de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland. Voor deze regio is een regionaal crisisplan opgesteld. In dit plan voor 2015-2018 staat over dieren:

- publieke zorg: opvangen en verzorgen van dieren voor de periode dat de getroffen van een ramp/crisissituatie niet kunnen terugkeren naar hun huizen;
- evacuatie: op last van de overheid verplaatsen van dieren om schadelijke gevolgen van een incident/calamiteit of dreiging daarvan, voor de betrokkenen zoveel mogelijk te voorkomen en te beperken.

Er wordt gewerkt aan een update van het crisisplan, het Regionaal Crisisplan Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland 2019-2020 is een generiek plan dat beschrijft hoe de crisisorganisatie van de veiligheidsregio is georganiseerd. In het plan is geen lijst opgenomen van alle organisaties (zoals de dierenambulance van Zaanse Stichting Dierenzorg) waarmee de veiligheidsregio samenwerkt tijdens rampen en crises. De veiligheidsregio, brandweer, politie en de dierenambulance van Zaanse Stichting Dierenzorg werken regelmatig samen. Contactgegevens van de dierenambulance zijn beschikbaar bij de meldkamer van de Veiligheidsregio.

Volksgezondheid

Soms liggen er dode wilde of huisdieren in de openbare ruimte. (Dode) dieren kunnen allerlei ziekteverwekkers met zich meedragen zonder zelf ziek te zijn. Door het aanraken van dode dieren in de openbare ruimte - door bijvoorbeeld kinderen - kunnen deze ziekteverwekkers gemakkelijk worden overgebracht. Infectieziekten die specifiek van dieren naar mensen worden overgedragen, heten zoönose. De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de openbare ruimte. Verwijderen van dode dieren uit de openbare ruimte is van belang voor de volksgezondheid en is een gemeentelijke taak. De dierenambulance speelt regelmatig een rol bij het verwijderen van dode dieren uit de openbare ruimte.

3 Gezelschapsdieren

Gezelschapsdieren zijn huisdieren (gehouden dieren). Dit zijn bijvoorbeeld honden, katten, cavia's, konijnen, reptielen en vogels. Meestal worden deze dieren goed verzorgd. Maar voor de meeste gezelschapsdieren geldt dat ze in een andere omgeving leven dan ze in de natuur gewend zijn. Deze dieren kunnen aanpassingsproblemen krijgen en daardoor welzijnsproblemen.

Gezelschapsdieren, zoals honden en katten, worden opgevangen in dierenasielen. Opvang in een asiel is tijdelijk. Het dierenasiel zoekt naar de eigenaar of zoekt eventueel een nieuwe baas. Ook speelt het asiel een rol bij de preventie van zwerfdieren. Voor (exotische) dieren, zoals vogels, papegaaien, schildpadden, bestaat gespecialiseerde opvang. Deze is vaak in particuliere handen. In veel gevallen is het dierenasiel toch het eerste aanspreekpunt en regelt zij samen met de dierenambulance een tijdelijke eerste opvang. In een later stadium wordt dan (erkende) gespecialiseerde opvang geregeld.

Een gemeente is volgens het Burgerlijk Wetboek verplicht om gevonden (gehouden) dieren (die vermoedelijk een eigenaar hebben gehad), minimaal twee weken te bewaren en te verzorgen. In deze twee weken krijgt de eigenaar de kans het dier terug te halen. Als de eigenaar zich niet meldt binnen die twee weken, dan is de gemeente bevoegd het dier aan een ander te verkopen of te geven. In de praktijk wordt samengewerkt met dierenasielen en opvangcentra. De gemeente is verplicht, volgens het Burgerlijk Wetboek, een redelijke vergoeding te betalen voor adequate huisvesting en verzorging van de dieren.

Het is voor een gemeente financieel gezien van belang dat de gevonden dieren zo snel mogelijk teruggaan naar de (nieuwe) eigenaar. Dit gaat sneller als het dier is voorzien van een identificatie (chip, tatoeage of halsband) en is geregistreerd.

3.1 Zaanse Stichting Dierenzorg en dierenambulance

Zaanse Stichting Dierenzorg verzorgt van oudsher in de regio Zaanstad, Oostzaan en Wormerland de opvang en het vervoer van honden en katten. De organisatie bestaat uit de volgende onderdelen: dierenasiel, dierenpension en dierenambulance. De Zaanse Stichting Dierenzorg stimuleert verder honden- en katteneigenaren om hun dieren te chippen zodat zwerfdieren naar hun rechtmatige eigenaar teruggebracht kunnen worden. Dierenzorg geeft daarnaast ook voorlichting over:

- het nut van castratie/sterilisatie
- het terugvinden van huisdieren

Naast honden en katten vangt Zaanse Stichting Dierenzorg andere gehouden dieren (zwerfdieren met een kennelijke eigenaar) op zoals knaagdieren, konijnen, reptielen en tamme vogels. Deze worden opgehaald door de dierenambulance van Zaanse Stichting Dierenzorg. Als de dieren niet zijn opgehaald door de eigenaar brengt de dierenambulance deze dieren naar andere (gespecialiseerde) opvangcentra in de regio zoals het Knaagdierencentrum in IJmuiden. Gemiddeld verblijven opgenomen zwerfdieren 26 dagen in het asiel van Zaanse Stichting Dierenzorg.

Gemeenten hebben – zoals aangegeven - een wettelijke verplichting met betrekking tot het opvangen van zwerfend aangetroffen dieren. Zaanse Stichting Dierenzorg voert deze wettelijke taken al jaren uit voor de gemeente Zaanstad. De gemeente heeft in 2013 een volmacht bewaarneming en zaakwaarneming verstrekt aan Zaanse Stichting Dierenzorg i.v.m. de uitvoering van deze wettelijke taak. De gemeente heeft een formele relatie met Zaanse Stichting Dierenzorg. De stichting regelt het zelf als zij dieren naar een andere opvanglocatie brengt.

De overeenkomst voor de uitvoering van de wettelijke taken - die in 2015 is afgesloten tussen Zaanstad en Dierenzorg - dient te worden geactualiseerd omdat deze op de volgende punten is verouderd:

- de vergoedingen die Dierenzorg van Zaanstad ontvangt voor de uitvoering van de wettelijke taken zijn niet kostendekkend;
- de vergoedingen die Dierenzorg van Zaanstad ontvangt zijn – sinds genoemde overeenkomst in 2015 is afgesloten - niet geïndexeerd. Er vindt daarmee sinds 2015 geen jaarlijkse inflatiecorrectie plaats.

De Zaanse Stichting Dierenzorg heeft in de periode 2015-2017 te maken gekregen met een jaarlijkse stijging van ca. 8% wat betreft het aantal op te vangen dieren. Verder is het aandeel gevaarlijke zwerfhonden en zwerfhonden met een gedragsprobleem bij de opvang de laatste jaren toegenomen. Dit zijn autonome ontwikkelingen. Door het grotere aantal op te vangen dieren en het hogere aandeel probleemhonden zijn de opvangkosten toegenomen bij Dierenzorg. De organisatie is bezig met een noodzakelijke professionaliseringsslag. Het blijkt onmogelijk zo'n 139 vrijwilligers door andere vrijwilligers aan te laten sturen. Hier is kennis van zaken en continuïteit voor nodig. Dit noodzaakt Dierenzorg om enkele betaalde krachten in dienst te nemen en dat brengt extra kosten met zich mee. Dierenzorg heeft in 2017 in een brief aan de gemeenteraad aangegeven dat het zonder extra betaalde krachten steeds moeilijker wordt om de organisatie aan te sturen. Dierenzorg heeft verder te maken met een tekort aan vrijwilligers.

De taken van Dierenzorg zijn de laatste jaren uitgebreid, omdat zij naast wettelijke taken ook maatschappelijke taken uitvoeren (zoals vervoeren van levende/gewonde dieren niet zijnde zwerfdieren/huisdieren, opvangen van honden en katten die zijn afgestaan en door verwaarlozing, gebrek aan opvoeding e.d. voor langere tijd bij Dierenzorg moeten verblijven voordat ze herplaatst kunnen worden).

Dierenzorg en haar dierenambulances spelen een belangrijke rol bij het voorkomen van de groei van het aantal zwerfhonden en –katten. Deze kunnen problemen in de openbare ruimte en bij burgers veroorzaken door bijvoorbeeld vuilniszakken kapot te scheuren of vuilcontainers om te gooien en te openen. Ook kan het leiden tot dode huisdieren in de openbare ruimte wat tot de verspreiding van ziekten kan leiden.

Dierenambulance

De dierenambulance van Zaanse Stichting Dierenzorg biedt eerste hulp en vervoer aan zieke en gewonde huisdieren, zwerfdieren en in het wild levende dieren (vogels, egels, vossen e.d.) in de Zaanstreek. Dit gebeurt na meldingen van particulieren of in opdracht van de brandweer en politie.

De dierenambulance is 24 uur per dag en zeven dagen per week bereikbaar dankzij de inzet van tientallen vrijwilligers. De meldkamer ontvangt duizenden telefoontjes per jaar. Die betreffen weggelopen huisdieren, meldingen van aangereden dieren, dode dieren, zwerfdieren, dierenmishandeling e.d.. Er wordt jaarlijks gemiddeld 3500 maal hulp verleend aan dieren in nood, dat is zo'n 9 keer per etmaal. De receptie van Dierenzorg en de dierenambulance is dagelijks (overdag en 's avonds) geopend.

Ongeveer 70% van alle hulpverlening van de dierenambulance betreft dieren zonder eigenaar: dieren uit de natuur en zwerfdieren. Dierenzorg beschikt over twee volledig uitgeruste dierenambulances en een diertaxi. De ambulance brengt gevonden huisdieren naar de Zaanse Stichting Dierenzorg. Wilde dieren (waaronder vogels) worden naar Wildopvang in Krommenie gebracht. De ambulance haalt ook dode dieren van straat en haalt ze – tegen een vergoeding - op bij dierenartsen. De dierenambulance brengt wekelijks op woensdag kadavers naar de huisvuilcentrale, HVC. De HVC betaalt geen vergoeding aan de dierenambulance.

Voorlichting en preventie

De impulsieve aanschaf van een huisdier vormt een groot probleem in de Zaanstreek. Mensen schaffen een huisdier aan als modeartikel en denken niet goed na over de verantwoordelijkheden die je als eigenaar van een dier hebt en de kosten en het werk dat dit met zich meebrengt.

De impulsief aangeschafte huisdieren worden vaak 'gedumpt' en het dier komt, al dan niet via de dierenambulance, terecht bij de opvangcentra of kinderboerderijen.

Voorlichting is hierbij belangrijk en draagt bij aan het bewustwordingsproces bij de 'toekomstige' eigenaren om het achterlaten van dieren te voorkomen.

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
Uitvoering wettelijke taken	De gemeente sluit een nieuwe overeenkomst af met Zaanse Stichting Dierenzorg voor de uitvoering van gemeentelijke wettelijke taken. Het uitgangspunt daarbij is een kostendekkende vergoeding voor de wettelijke taken die de organisatie uitvoert voor de gemeente Zaanstad met een jaarlijkse indexering. Hierin wordt ook de opvang van konijnen en knaagdieren meegenomen.	Wethouder Dierenwelzijn	Zaanse Stichting Dierenzorg
Uitvoering wettelijke en maatschappelijke taken	De gemeente ziet het vervoer van zieke, gewonde en gevonden dieren als onderdeel van haar verantwoordelijkheden en ondersteunt het werk van de dierenambulance	Wethouder Dierenwelzijn	Zaanse Stichting Dierenzorg
Uitvoering wettelijke taken	De gemeente neemt een faciliterende rol in bij het tot stand komen van afspraken tussen hulpdiensten en dierenasielen over de opvang van huisdieren in geval van een (gedwongen) opname, arrestatie of huiselijk geweld;	Burgemeester	Wethouder Dierenwelzijn; Zaanse Stichting Dierenzorg
Uitvoering wettelijke taken	De gemeente verleent een ontheffing aan de dierenambulance voor het medegebruik van busbanen en voorziet in de benodigde parkeervergunningen	Wethouder Verkeer	Wethouder Dierenwelzijn; Zaanse Stichting Dierenzorg

3.2 Dierenbuddy

Dierenbuddy is actief in de gemeente Zaanstad en wordt uitgevoerd door de landelijke Dierenbescherming. Voor veel ouderen of chronisch zieken zijn huisdieren van groot belang voor hun kwaliteit van leven. Met het ouder worden nemen functiebependingen vaak toe en wordt tegelijkertijd in veel gevallen het sociale netwerk kleiner. Hierdoor kunnen eigenaren problemen ondervinden bij de

verzorging van hun huisdier, terwijl dit dier voor hen juist zo belangrijk is. De vrijwilligers van Dierenbuddy ondersteunen deze mensen op het thuisadres bij de verzorging van hun huisdier. Zo kunnen mens en dier zolang mogelijk van elkaars gezelschap genieten, ook in een zorginstelling, wanneer die huisdierbezit toestaat. Het gaat hierbij om ondersteuning van mensen met beperkte financiële middelen.

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
Uitdragen gemeentelijk beleid Dierenwelzijn	De gemeente informeert zorgverleners en bewoners van Zaanstad over Dierenbuddy	Wethouder Zorg	Wethouder Dierenwelzijn, landelijke Dierenbescherming

3.3 Hondenbeleid

Voor een hond moet belasting betaald worden in Zaanstad. De tarieven die hiervoor gehanteerd worden zijn te vinden in de meest recente verordening betreffende hondenbelasting. Met de opbrengsten van hondenbelasting (Verordening Hondenbelasting) zorgt de gemeente onder andere voor voorzieningen voor honden. Burgers moeten het aanmelden bij de gemeente als zij een hond bezitten. Een melding van een loslopende of bijtende hond of andere overlast door honden kunnen inwoners doorgeven aan de politie. Bij loslopende honden, waarvan de eigenaar niet bekend is, kunnen burgers contact opnemen met de Zaanse Stichting Dierenzorg. De Zaanse Stichting Dierenzorg kan controleren of de hond gechipt is of het gaat om een zwerfhond.

In het honden-uitrenbeleid van Zaanstad staat dat:

- hondenbezitters verplicht zijn om de uitwerpselen van de eigen hond op te ruimen. Daarvoor zijn overal in de stad speciale stank-afsluitende bakken geplaatst;
- locaties zijn aangewezen waar de hond kan uitrennen;
- op een aantal plekken honden alleen aangelijnd of helemaal niet mogen komen. Dit geldt vooral voor plaatsen waar kinderen spelen. De verboden plaatsen zijn aangegeven met een bord.

De laatste jaren worden er vaker gevaarlijke en agressieve honden aangeschaft door Zaanse burgers. Dit leidt regelmatig tot bijtincidenten. In de APV zijn regels opgenomen m.b.t. gevaarlijke honden. De gemeente en de politie zijn op het moment in gesprek over de bestuursrechtelijke handhaving van de APV wat betreft gevaarlijke honden. Het is verder van belang dat burgers goed worden voorgelicht mochten zij een gevaarlijke hond willen aanschaffen (ook in verband met impulsaankopen).

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
Voorkomen bijtincidenten agressieve honden	Aandacht voor de handhaving van de regels in de APV (wijziging 1-1-2019) m.b.t. gevaarlijke honden	Burgemeester	Wethouder Dierenwelzijn; Zaanse Stichting Dierenzorg; Politie (taakveld dieren); IFAW – blijf van mijn dier

3.4 Preventie en maatschappelijke ondersteuning

Sinds de wijzigingen in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning in 2015 heeft de gemeente meer verantwoordelijkheden gekregen richting burgers met een ondersteuningsaanvraag. Omdat de ondersteuning op maat geboden wordt, is er meer contact tussen de gemeente en de burger. Zo vindt in Zaanstad het 'keukentafelgesprek' plaats via de wijkteams. De sociale hulpverlener, die hierdoor vaker achter de voordeur komt, speelt een belangrijke rol in de signalering van sociale problematiek.

De gemeente Zaanstad ziet bij de sociale hulpverleners een belangrijke taak weggelegd in de signalering van verminderd dierenwelzijn zoals onthouden van medische zorg of voeding aan het huisdier door financiële tekorten of gebrek aan aandacht voor de verzorging van het dier bij fysieke beperkingen of psychische aandoeningen bij de eigenaar. Als de hulpverlener met een bredere blik 'achter de voordeur' komt, kan ook dierenwelzijnsproblematiek eerder gesignaleerd en aangepakt worden. Dit kan worden ingezet vanuit het oogpunt van preventie van dierenleed en het voorkomen van zwerfdieren. Aandacht voor dierenwelzijn is mede van belang omdat is aangetoond dat er een verband bestaat tussen dierenmishandeling en huiselijk geweld. Huisdieren kunnen verder een belangrijke rol spelen om eenzaamheid (bij ouderen) te voorkomen. De gemeente zorgt voor een verbreding van de aandacht bij sociale hulpverleners via informatie en trainingen en faciliteert ze om de problematiek rondom huisdieren op tijd te kunnen signaleren en te bespreken met de burger. De hulpverlener weet wat de gemeentelijke en landelijke mogelijkheden zijn om adequaat te kunnen reageren op verminderd dierenwelzijn en dierenleed.

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
-------	--------	-------------------------------------	---------------------

Uitdragen gemeentelijk beleid Dierenwelzijn	De gemeente voegt het signaleren van verminderd dierenwelzijn toe aan het takenpakket van sociale hulpverleners	Wethouder Zorg	Wethouder Dierenwelzijn; IFAW – blijf van mijn dier
---	---	----------------	--

3.5 Schuilstallen

Hobbydieren zijn landbouwdieren die in kleine aantallen worden gehouden, zonder winstoogmerk. Schapen, geiten, paarden, runderen, varkens en kippen die in beperkte aantallen worden gehouden, behoren allemaal tot hobbydieren. Nederland telt zeer veel particulieren, schattingen lopen uiteen van vijftig- tot honderdduizend, die voor hun plezier landbouwdieren houden. Het houden van deze dieren als hobbydieren is over het algemeen aan meer regels gebonden, dan het houden van een hond of een kat. Zij vallen namelijk onder de regels waar ook de commercieel gehouden landbouwhuisdieren onder vallen. Ook zij kunnen bijvoorbeeld dezelfde zeer besmettelijke dierziekten oplopen, zoals varkenspest, mond- en klauwzeer of vogelgriep.

Iemand die een hobbydier houdt, is verantwoordelijk voor de gezondheid van het dier en moet bij het vermoeden van een ziekte een dierenarts inschakelen. Die kan constateren of het dier ziek is en zo ja, of het om een ziekte gaat die moet worden gemeld bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Ook weet de dierenarts hoe de ziekte moet worden gemeld en kan hij de eigenaar van het dier vertellen wat er verder moet gebeuren.

Een weide met soortgenoten is meestal de beste plek voor hobbydieren, zowel uit het oogpunt van dierenwelzijn als diergezondheid. De meeste hobbydieren zijn kuddedieren en zij moeten in ieder geval met minimaal één soortgenoot worden gehouden. Een weide alleen biedt onder bepaalde weersomstandigheden echter niet alle voorzieningen voor een dier. Wanneer er hevige regenval plaatsvindt of het erg warm is en de zon de hele dag op het weiland staat, kunnen dieren veel last hebben van de weersinvloeden. Het is daarom noodzakelijk dat hobbydieren ook een schuilmogelijkheid hebben.

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
Schuilstallen toelaten	De gemeente onderzoekt of het mogelijk is om het plaatsen van schuilstallen voor weide-dieren mogelijk te maken	Wethouder Ruimtelijke Ordening	Wethouder Dierenwelzijn

4 Dieren in nood

Zaanstad maakt sinds een aantal jaren deel uit van de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland. Voor deze regio is een regionaal crisisplan opgesteld. Er wordt gewerkt aan een update van dit plan. In het plan voor 2015-2018 staat over dieren:

- publieke zorg (pag. 35): het opvangen en verzorgen van onder andere daklozen, evacués, behandelde gewonden en dieren voor de periode dat de getroffen personen van een ramp/crisissituatie niet kunnen terugkeren naar hun huizen;
- evacuatie: (pag. 36): Het op last van de overheid verplaatsen van groepen personen en dieren om schadelijke gevolgen van een incident/calamiteit of dreiging daarvan, voor de betrokkenen zoveel mogelijk te voorkomen en te beperken.

De dierenambulance van Zaanse Stichting Dierenzorg verzorgt ook in tijden van crisis het vervoer en de opvang van dieren.

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
Een goede regeling van dierenwelzijn bij calamiteiten en rampen	De gemeente Zaanstad stuurt er op aan dat goede afspraken worden gemaakt tussen de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland en Zaanse Stichting Dierenzorg/ dierenambulance over vervoer en opvang van dieren tijdens een crisis.	Burgemeester	Wethouder Dierenwelzijn; Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland; Zaanse Stichting Dierenzorg

5 Vermaak met dieren en dieren in bedrijven

Onder evenementen met dieren verstaan we het gebruik van dieren ter vermaak zoals bij kunst, reclame, promotieactiviteiten, circussen, volksvermaak en tentoonstellingen. Het gaat hierbij om commerciële en niet commerciële activiteiten. Zaanstad kent diverse jaarlijkse evenementen met dieren zoals circussen,

levende kerststallen, de paasboerderij, het Kinderpretpark in het Burgemeester het Veldpark in Zaanadam, het ringsteken bij de kermis in Assendelft en de korte baan draverij in Assendelft.

Evenementen met dieren kunnen niet zomaar worden gehouden. De Wet Dieren stelt beperkingen aan de mogelijkheden om dieren te gebruiken bij evenementen en wedstrijden. Zo is het verboden om dieren als prijs, beloning of gift uit te reiken, diereengevechten te organiseren of bij een dier onnodig pijn of letsel te veroorzaken of zijn gezondheid of welzijn aan te tasten.

Naast evenementen met dieren zijn er organisaties en bedrijven in Zaanstad die met dieren werken zoals kinderboerderijen, stadsboerderijen, maneges en paarden- en ponyverhuurbedrijven.

5.1 Evenementen met dieren

In de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Zaanstad is opgenomen dat het verboden is een evenement te organiseren zonder vergunning van de burgemeester. Dat betekent dat de burgemeester toestemming moet geven voor het organiseren van evenementen ook wanneer daar dieren bij betrokken zijn. De gemeente beoordeelt de aanvraag voor de vergunning en kan een evenement weigeren of voorschriften opstellen.

Zaanstad wil een mens- en diervriendelijke stad zijn. Hiertoe moet het dierenwelzijn in de stad verder worden verbeterd en moet dierenleed zoveel mogelijk worden voorkomen. Met het nieuwe dierenwelzijnsbeleid is het de inzet van de gemeente om het aantal evenementen met dieren terug te dringen en dat, voor zover er wél evenementen met dieren worden georganiseerd, er wordt voldaan aan de eisen die aan het dierenwelzijn worden gesteld. De gemeente is daarbij geen voorstander van evenementen met dieren omdat hierbij de intrinsieke waarden van dieren (Wet Dieren) niet kunnen worden gewaarborgd.

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
Terugdringen van evenementen met dieren	De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om extra voorwaarden te stellen aan vergunninghouders, waar vergunninghouders zich uit het oogpunt van dierenwelzijn aan moeten houden; Wanneer sprake is van evenementenlocatie met doorlopende vergunning en dieren vallen daarbuiten zal deze vergunning afzonderlijk beoordeeld worden	Burgemeester	Wethouder Dierenwelzijn; Bestuurscommissies

5.2 Circussen

Er is sinds 15 september 2015 een verbod op het vertonen en het vervoeren van wilde zoogdieren ten behoeve van een circus of een ander optreden. Dit is geen totaalverbod op het gebruik van dieren voor circussen of gelijksoortige optredens. Huisdieren, paarden, kamelen en diverse andere soorten worden voornamelijk wel toegestaan.

De gemeente Zaanstad hanteert op dit moment geen voorkeursbeleid voor circussen zonder dieren. De visie van de gemeente op dit punt is echter een voorkeursbeleid voor circussen zonder dieren.

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
Terugdringen van evenementen met dieren	De gemeente onderzoekt de mogelijkheden voor een voorkeursbeleid voor circussen zonder dieren.	Wethouder Dierenwelzijn	Bestuurscommissies

5.3 Kinderboerderijen en stadsboerderijen

In de gemeente Zaanstad zijn vier kinderboerderijen:

- Kinderboerderij Vereniging De Veldmuis
- Kinderboerderij Rooswijk
- Stadsboerderij Darwinpark (beheer: Zaans Natuur- en Milieucentrum)
- Pony en Kinderboerderij De Bonte Belevenis

Kinderboerderijen hebben een recreatieve en educatieve functie en brengen hun bezoekers in aanraking met gezelschapsdieren en landbouwhuisdieren, de natuur, hun omgeving en elkaar. Op kinderboerderijen, -stadsboerderijen kunnen zich gemakkelijk dierenwelzijnsproblemen voordoen, die voornamelijk ontstaan doordat de belangen van het dier ondergeschikt worden gemaakt aan die van de mens. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om tekortkomingen wat betreft de huisvesting en verzorging van het dier, het toezicht en de hygiëne en het fokbeleid. In contact brengen van kinderen en volwassenen met dieren is belangrijk voor het leren omgaan met en het denken over dieren. Hierbij is het van belang dat de gezondheid, het welzijn en de integriteit van het dier niet worden aangetast.

Niet iedere diersoort is geschikt om op een kinderboerderij te worden gehouden. Exoten en wilde (niet gedomesticeerde) dieren zijn niet geschikt. Alleen de bekende, veel voorkomende gezelschaps- en hobbydieren, zoals katten, cavia's, konijnen, paarden, pony's, varkens, kippen, eenden en ganzen horen thuis op kinderboerderijen. De gehouden dieren moeten een geschikt karakter hebben en gewend zijn aan het contact met mensen, anders levert dit te veel angst en stress op voor de dieren.

De verzorging van de dieren moet in handen zijn van een gediplomeerd en vakbekwaam medewerker waarbij afspraken over de verzorging en omgang schriftelijk in een protocol zijn vastgelegd. De medewerker moet ook toezicht houden op het contact tussen mensen en dieren. Door voldoende en goede voorlichting, begeleiding en toezicht, kan de omgang met de dieren op een diervriendelijke manier verlopen. Kinderboerderijen die het keurmerk dragen van de Vereniging Samenwerkende Kinderboerderijen Nederland (SKBN) voldoen aan alle voorgeschreven wettelijke eisen.

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
Kinder/stadsboerderijen voldoen aan het keurmerk m.b.t. dierenwelzijn	Voor kinder/stadsboerderijen vormt het keurmerk t.a.v. dierenwelzijn van SKBN het uitgangspunt	Betrokken wethouder	Wethouder Dierenwelzijn; Zaanse Kinder/stadsboerderijen

5.4 Paarden in bedrijven

Zaanstad kent diverse bedrijven met paarden (vooral aan de randen van de woonwijken en aan de dorpslinten). Het gaat hierbij onder meer om maneges en paarden- en ponyverhuurbedrijven. De landelijke Dierenbescherming heeft in 2011 Het Paardenbesluit opgesteld als voorbeeld voor een wetsvoorstel. In het Paardenbesluit heeft de landelijke Dierenbescherming richtlijnen opgenomen ten aanzien van dierenwelzijn bij paarden.

Op verzoek van de staatssecretaris heeft de Sectorraad Paarden vervolgens de Gids voor Goede praktijken opgesteld met richtlijnen om het paardenwelzijn te verbeteren. Het Paardenbesluit en de Gids voor Goede Praktijken zijn samen leidraad voor het dierenwelzijn van paarden.

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
Het welzijn van paarden gewaarborgd.	Houders van paarden voldoen aan de welzijnsrichtlijnen voor paarden. Dit geldt ook voor paarden voor koetsen.	Wethouder Dierenwelzijn	Bedrijven met paarden

6 In het wild levende dieren

Dit hoofdstuk heeft betrekking op de maatregelen dierenwelzijn voor in het wild levende dieren en op de rol die Wildopvang Krommenie daarbij speelt. De maatregelen dierenwelzijn voor in het wild levende dieren worden vooral uitgevoerd via de Uitvoeringsagenda Groen- en Waterplan Zaanstad 2019 – 2023.

6.1 In het wild levende dieren

In de nota Dierenwelzijn uit 2009 stond een aantal maatregelen met betrekking tot het dierenwelzijn en de leefomgeving van in het wild levende dieren zoals vogels, vissen en amfibieën. Deze maatregelen zijn (en worden) voor een groot deel uitgevoerd door andere overheden, de vogelbescherming en natuurorganisaties. Daarnaast zijn maatregelen opgenomen in de gemeentelijke uitvoeringsagenda Groen- en Waterplan Zaanstad 2018 - 2022 .

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
Natuur- regelgeving integreren in eigen werkprocessen	De gemeente voert maatregelen dierenwelzijn m.b.t. in het wild levende dieren uit via de Uitvoeringsagenda Groen- en Waterplan Zaanstad 2019 – 2023 en Leidraad flora en fauna Gemeente Zaanstad	Wethouder Openbare Ruimte en Groen	Wethouder Dierenwelzijn
Beperken invloed van afsteken vuurwerk	Geen gebruik van vuurwerk waar dit leidt tot onevenredige versterking van broedende vrijlevende dieren. Indien nodig aanpassen APV	Burgemeester	Wethouder Dierenwelzijn

6.2 Wildopvang Krommenie

Voormalig VOCZ Opvangcentrum voor dieren uit de vrije natuur maakt sinds 1 januari 2018 onderdeel uit van de landelijke dierenbescherming. Het voormalige vogelopvangcentrum in Krommenie is met succes omgevormd tot een regionaal opvangcentrum voor dieren uit de vrije natuur. De nieuwe naam luidt: Wildopvang Krommenie. Wildopvang vangt wilde vogels, egels, hazen en wilde konijnen op die verweesd, ziek of gewond zijn. Na binnenkomst wordt een behandelplan gemaakt om de dieren te

behandelen en te laten revalideren. Wanneer ze voldoende hersteld zijn worden ze weer uitgezet in de vrije natuur. Dieren die het niet redden worden geëuthanaseerd. Wildopvang vangt jaarlijks ca. 4000 wilde dieren op (geen zwerfdieren) en het aantal op te vangen dieren groeit jaarlijks.

Het centrum ontvangt een vergoeding voor hun diensten van alle dertien gemeenten in de regio: Zaanstad, Oostzaan, Wormerland, Heemskerk, Beverwijk, Castricum, Uitgeest, Alkmaar, Velsen-Noord, Heerhugowaard, Heiloo, Uitgeest en Langedijk. Op dit moment verstrekken de dertien gemeenten geen uniforme vergoeding en is de vergoeding niet door alle gemeenten geïndexeerd. Wildopvang streeft naar een uniforme vergoeding door de dertien gemeenten. Zaanstad heeft een verouderde overeenkomst met Wildopvang en is in gesprek met de landelijke Dierenbescherming om deze overeenkomst te herzien.

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
Uitvoering maatschappelijke taken	De gemeenten sluit een nieuwe overeenkomst af met Wildopvang Krommenie	Wethouder Dierenwelzijn	Wildopvang Krommenie

6.3 Vissen

De Hengelsportvereniging Zaanstad (HVZ) heeft een pachtovereenkomst met Zaanstad en heeft daarmee het volledig visrecht in de wateren die eigendom zijn van de gemeente Zaanstad. De pachtovereenkomst wordt op het moment herzien en er zal een verwijzing in worden opgenomen naar de Uitvoeringsagenda Groen- en Waterplan Zaanstad 2019 – 2023 en de Leidraad flora en fauna Gemeente Zaanstad.

De HVZ heeft controleurs die hengelaars controleren op geldige visdocumenten (de vispas) en die daarbij ook de wijze van vissen beoordelen. Regelmatig vinden er controleacties plaats in aanwezigheid van één of meerdere BOA's. Daarnaast geeft de HVZ voorlichting op scholen (vislessen) hoe te vissen met respect voor de natuur. In het verleden werkte de HVZ samen met de dierenambulance bij het redden van vissen in nood. Vrijwilligers van de HVZ vingden de vissen in nood met netten en zetten de dieren over naar andere wateren. Naast actief water- en visstand beheer zet de HVZ vrijwilligers in bij vismigratieprojecten. Met nettenvisserij vindt monitoring van migrerende vissen plaats en intrek van bijvoorbeeld glasaal.

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
Herziening pachtovereenkomst HVZ	Bij herziening van de pachtovereenkomst hierin verwijzen naar de Uitvoeringsagenda Groen- en Waterplan Zaanstad 2019 – 2023 en Leidraad flora en fauna Gemeente Zaanstad.	Wethouder natuurbeleid	HVZ
Samenwerking HVZ en dierenambulance	HVZ en de dierenambulance werken samen bij reddingsacties van vissen in nood	Wethouder Dierenwelzijn	HVZ en dierenambulance

7 Diervriendelijke bestrijding overlast

In steden, parken en woonwijken kunnen groepen dieren leven waarvan door burgers overlast wordt ervaren. De dieren gedijen vaak goed. Als burgers klachten hebben over dieren kloppen ze vaak bij de gemeente Zaanstad aan. Zij verwachten dat de gemeente dan ook iets onderneemt om de overlast tegen te gaan. De gemeente is dit niet verplicht.

Het bestrijden van overlast door wilde vogels - zoals kauwen, kraaien, meeuwen - is niet de taak van de gemeente. Maar de gemeente is wel voorstander van een diervriendelijke methode van overlastbestrijding. Vogels in de stad zijn niet van de gemeente, maar zijn een natuurlijk verschijnsel. Daarnaast zijn wilde vogels in Nederland beschermd door de Wet natuurbescherming. Jagen, verjagen en verstoren van (broedende) vogels is niet toegestaan. Ook het bestrijden van overlast door andere wilde dieren – zoals konijnen (die holen graven) - is niet de taak van de gemeente. Wilde dieren in de stad zijn niet van de gemeente, maar zijn een natuurlijk verschijnsel. De gemeente kan wel bijdragen aan het onderhouden van de openbare ruimte en hanteert 'Schoon, Heel en Veilig' als uitgangspunt. Dat betekent dat, als er gevaarlijke situaties ontstaan of onacceptabele vervuiling optreedt, de gemeente het onderhoud in de omgeving kan verhogen.

De overlast van eenden, ganzen, pauwen en dergelijke ontstaat vaak omdat buurtbewoners de dieren voeren. Dieren die gevoerd worden bedelen meer, gaan zelf niet meer op zoek naar voedsel en hangen rond bij huizen en tuinen. Ook steken ze wegen over en worden ze storend. Dit kan leiden tot gevaarlijke situaties op de weg, geluidsoverlast, agressief gedrag naar mensen en tussen de dieren onderling, ziektes bij de dieren en vervuiling van bodem en water. De gemeente kan hier weinig aan doen en raadt

mede-buurtbewoners aan met de buurtbewoners die voeren te praten en uit te leggen dat dit de overlast veroorzaakt. En hen te vragen op te houden met voeren. Als praten niet tot een oplossing leidt, dan kan een bemiddelaar worden ingeschakeld, zoals een wijkmanager, wijkagent of buurtbemiddeling (<https://www.beterburen.nl/home>).

Maatregelen zoals voorlichting ter voorkoming van het loslaten van exotische dieren en nut- en noodzaak van sterilisatie van honden en katten - worden uitgevoerd door maatschappelijke partners zoals de Vogelbescherming, de landelijke Dierenbescherming, Zaanse Stichting Dierenzorg en Wildopvang Krommenie en niet door de gemeente. Daarnaast staat er op de gemeentelijke website informatie over (preventie van) overlast door dieren.

De gemeente Zaanstad speelt een rol bij de bestrijding van plaagdieren. Burgers van Zaanstad kunnen een melding over overlast doorgeven aan de gemeente als het gaat om:

- ratten;
- wespennesten in de openbare ruimte;
- eikenprocessierupsen.

Voor de bestrijding van overig plaagdieren als bijvoorbeeld muizen, wespen op eigen terrein of mollen dienen burgers, grondeigenaren en eigenaren van panden zelf een plaagdierenbestrijder regelen.

De gemeente doet niets aan overlast van rupsen/luizen (behalve bij eikenprocessierupsen) in een boom in de openbare ruimte omdat er geen gevaar is voor de volksgezondheid. De overlast wordt minder na een regenbui. De rupsen/luizen worden dan uit de boom weggespoeld. Het gaat vaak om spinselmotten. Deze hebben geen brandharen (zoals bij eikenprocessierupsen).

Ganzenoverlast

Om overlast van ganzen te voorkomen past Zaanstad diervriendelijk beheer toe. Organisatie Hofganzen Ganzenbescherming Nederland voert dit - in opdracht van de gemeente Zaanstad - met succes uit. Dit beheer zal de komende jaren worden voortgezet. Het gaat om nestbeheer van ganzen op de volgende locaties in de gemeente Zaanstad:

- Kolkweg;
- Vijfhoekpark (Thorbeckestraat e.o.);
- Darwinpark (De Weer/Thijssestraat);
- Recreatiegebied Jagersveld (Kuikenpad/Spouwpad);
- Kinderboerderij Rooswijk

Hofganzen Ganzenbescherming Nederland streeft ernaar geen jonge ganzen op de genoemde locaties geboren te laten worden. Om het nestbeheer succesvol te laten verlopen verwacht Hofganzen van de gemeente duidelijke communicatie met omwonenden van de nestbeheerlocaties, om te voorkomen dat er alsnog jonge ganzen geboren worden bij omwonenden in de tuin. Voor nesten bij particulieren in de tuin die niet gemeld zijn, is Hofganzen niet verantwoordelijk.

Hofganzen bezoekt de locaties gedurende een periode van vijf maanden, eens in de twee weken behandelt de organisatie alle erbij gekomen nesten. Ook kijken zij naar het welzijn van de ganzen op de behandelde nesten. Daarnaast brengt Hofganzen de lokale afdeling van de landelijke Dierenbescherming op de hoogte brengen.

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
Overlast dier- plagen penbare Ruimte bij de bron aanpakken en dieren- populaties zoveel mogelijk op dier- vriendelijke manier beheersen	De gemeente zet de diervriendelijke aanpak van ganzenoverlast voort	Wethouder Openbare Ruimte en Groen	Wethouder Dierenwelzijn

8 Organisatie, financiën en maatregelen

Organisatie dierenwelzijn

De realisatie van de ambities van het dierenwelzijnsbeleid liggen niet alleen bij de gemeente Zaanstad. De gemeente werkt samen met anderen aan de verbetering van dierenwelzijn. De partners in de

dierenwelzijnketen (die zorgen voor opvang, vervoer, hulp en herplaatsing van dieren en voor voorlichting en bewustwording) zijn daarvoor de belangrijkste organisaties binnen Zaanstad. Bij deze organisaties werken veel vrijwilligers die zich inzetten voor dierenwelzijn. Hun bijdrage aan dierenwelzijn is van groot belang en verdient veel waardering.

Bij het thema dierenwelzijn zijn verschillende portefeuilles binnen het college van B&W betrokken. Er zijn verschillende raakvlakken met andere beleidskaders zoals het Groen- en Waterplan. Om het uitvoeringsplan dierenwelzijn uit te voeren zal een ambtelijk coördinator worden aangesteld, die de ambities en maatregelen dierenwelzijn helpt te realiseren en implementeren, stroomlijnen en borgen.

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder
Borgen gemeentelijke dierenwelzijnsbeleid	Jaarlijkse evaluatie van het gemeentelijke dierenwelzijnsbeleid in een voortgangsrapportage aan de gemeenteraad;	Wethouder Dierenwelzijn
Regie uitvoering dierenwelzijnsbeleid	Inzetten van voldoende ambtelijke uren om regie te voeren op de maatregelen dierenwelzijn en de uitvoering van deze maatregelen	Wethouder Dierenwelzijn
Inzetten gemeente voorlichting, marketing t.b.v. dierenwelzijnsbeleid	Inzetten gemeente voorlichting, marketing o.m. i.v.m. ontmoedigen impulsaankopen, aandacht voor zwerfhonden en –katten, steriliseren, castreren katten, HR-honden)	Wethouder Dierenwelzijn
Overleg gemeente en maatschappelijke partners	Regelmatig (informeel) overleg (minimaal een keer per jaar) met maatschappelijke partners en raadsleden over het beleid dierenwelzijn.	Wethouder Dierenwelzijn

Financiën dierenwelzijn

Organisatie/actie	Doel	Begrote jaarlijkse kosten	Produkt
Zaanse Stichting Dierenzorg Zaanadam	uitvoering gemeentelijke wettelijke taken	€ 130.000 (2019) (met jaarlijkse indexering); P.M. - vervoer-opvang knaagdieren-konijnen (met jaarlijkse indexering)	Beheer openbare ruimte, biodiversiteit en zorg dieren
Wildopvang Krommenie (landelijke Dierenbescherming)	opvang wilde dieren	€ 22.500 (2019) (met jaarlijkse indexering)	Beheer openbare ruimte, biodiversiteit en zorg dieren
Hofganzen Ganzenbescherming Nederland	diervriendelijke bestrijding overlast ganzen	€ 6.000 (2019) (excl. BTW)	Beheer openbare ruimte, biodiversiteit en zorg dieren
Coördinatie	regie uitvoering maatregelen dierenwelzijn	0,5 formatieplaats	Sector Kennis en expertise (Vakspecialisten)

9 Overzicht maatregelen dierenwelzijn

Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
Gezelschapsdieren			
Uitvoering wettelijke taken	De gemeente sluit een nieuwe overeenkomst af met Zaanse Stichting Dierenzorg voor de uitvoering van gemeentelijke wettelijke taken. Het uitgangspunt daarbij is een kostendekkende vergoeding voor de wettelijke taken die de organisatie uitvoert voor de gemeente Zaanstad met een jaarlijkse indexering. Hierin wordt ook de opvang van konijnen en knaagdieren meegenomen	Wethouder Dierenwelzijn	Zaanse Stichting Dierenzorg
Uitvoering wettelijke en maatschappelijke taken	De gemeente ziet het vervoer van zieke, gewonde en gevonden dieren als onderdeel van haar verantwoordelijkheden en ondersteunt het werk van de dierenambulance	Wethouder Dierenwelzijn	Zaanse Stichting Dierenzorg
Uitvoering wettelijke taken	De gemeente neemt een faciliterende rol in bij het tot stand komen van afspraken tussen hulpdiensten en dierenasielen over de opvang van huisdieren in geval van een (gedwongen) opname, arrestatie of huiselijk geweld	Burgemeester	Wethouder Dierenwelzijn; Zaanse Stichting Dierenzorg
Uitvoering wettelijke taken	De gemeente verleent een ontheffing aan de dierenambulance voor het medegebruik van busbanen en voorziet in de benodigde parkeervergunningen	Wethouder Verkeer	Wethouder Dierenwelzijn; Zaanse Stichting Dierenzorg; IFAW – blijf van mijn dier
Uitdragen gemeentelijk beleid Dierenwelzijn	De gemeente informeert zorgverleners en bewoners van Zaanstad over Dierenbuddy	Wethouder Zorg	Wethouder Dierenwelzijn, landelijke Dierenbescherming

Voorkomen bijtincidenten agressieve honden	Aandacht voor de handhaving van de regels in de APV (wijziging 1-1-2019) m.b.t. gevaarlijke honden	Burgemeester	Wethouder Dierenwelzijn; Zaanse Stichting Dierenzorg; Politie; IFAW – blijf van mijn dier
Uitdragen gemeentelijk beleid Dierenwelzijn	De gemeente voegt het signaleren van verminderd dierenwelzijn toe aan het takenpakket van sociale hulpverleners	Wethouder Zorg	Wethouder Dierenwelzijn; IFAW – blijf van mijn dier
Schuilstallen toelaten	De gemeente onderzoekt of het mogelijk is om het plaatsen van schuilstallen voor weide-dieren mogelijk te maken	Wethouder Ruimtelijke Ordening	Wethouder Dierenwelzijn
Dieren in nood			
Een goede regeling van dierenwelzijn bij calamiteiten en rampen	De gemeente Zaanstad stuurt er op aan dat goede afspraken worden gemaakt tussen de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland en Zaanse Stichting Dierenzorg/ dierenambulance over vervoer en opvang van dieren tijdens een crisis	Burgemeester	Wethouder Dierenwelzijn; Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland; Zaanse Stichting Dierenzorg
Inzet	Acties	Verantwoordelijk portefeuillehouder	In samenwerking met
Vermaak met dieren			
Terugdringen van evenementen met dieren	De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om extra voorwaarden te stellen aan vergunninghouders, waar vergunninghouders zich uit het oogpunt van dierenwelzijn aan moeten houden; Wanneer sprake is van evenementenlocatie met doorlopende vergunning en dieren vallen daarbuiten vallen zal deze vergunning afzonderlijk beoordeeld worden	Burgemeester	Wethouder Dierenwelzijn; Bestuurscommissies
Terugdringen van evenementen met dieren	De gemeente onderzoekt de mogelijkheden voor een voorkeursbeleid voor circussen zonder dieren.	Wethouder Dierenwelzijn	Bestuurscommissies
Kinder/stadsboerderijen voldoen aan keurmerk m.b.t. dierenwelzijn	Voor kinder/stadsboerderijen vormt keurmerk t.a.v. dierenwelzijn van SKBN het uitgangspunt	Wethouder Jeugd	Wethouder Dierenwelzijn; Zaanse Kinderboerderijen
Het welzijn van paarden is gewaarborgd	Houders van paarden voldoen aan de welzijnsrichtlijnen voor paarden. Dit geldt ook voor paarden voor koetsen.	Wethouder Dierenwelzijn	Bedrijven met paarden
In het wild levende dieren			
Natuur- regelgeving integreren in eigen werkprocessen	De gemeente voert maatregelen dierenwelzijn m.b.t. in het wild levende dieren uit via Uitvoeringsagenda Groen- en Waterplan Zaanstad 2019 – 2023 en Leidraad flora en fauna Gemeente Zaanstad	Wethouder Openbare Ruimte en Groen	Wethouder Dierenwelzijn
Beperken invloed van afsteken vuurwerk	Geen gebruik van vuurwerk waar dit leidt tot onevenredige verstoring van broedende vrijlevende dieren. Indien nodig aanpassen APV	Burgemeester	Wethouder Dierenwelzijn
Uitvoering maatschappelijke taken	De gemeenten sluit een nieuwe overeenkomst af met Wildopvang Krommenie	Wethouder Dierenwelzijn	Wildopvang Krommenie
Herziening pachtovereenkomst HVZ	Bij herziening van de pachtovereenkomst hierin verwijzen naar de Uitvoeringsagenda Groen- en Waterplan Zaanstad 2019 – 2023 en Leidraad flora en fauna Gemeente Zaanstad.	Wethouder natuurbeleid	HVZ
Samenwerking HVZ en dierenambulance	HVZ en de dierenambulance werken samen bij reddingsacties van vissen in nood	Wethouder Dierenwelzijn	HVZ en dierenambulance
Diervriendelijke bestrijding overlast			
Overlast dier- plagen bij bron aanpakken en dierenpopulaties Diervriendelijk beheersen	De gemeente zet de diervriendelijke aanpak van ganzenoverlast voort	Wethouder Openbare Ruimte en Groen	Wethouder Dierenwelzijn
Organisatie Dierenwelzijn			
Borgen gemeentelijke dierenwelzijnsbeleid	Jaarlijkse evaluatie van het gemeentelijke dierenwelzijnsbeleid in een voortgangsrapportage aan de gemeenteraad;	Wethouder Dierenwelzijn	Maatschappelijke partners
Regie uitvoering dierenwelzijnsbeleid	Inzetten van voldoende ambtelijke uren om regie te voeren op de maatregelen dierenwelzijn en de uitvoering van deze maatregelen	Wethouder Dierenwelzijn	Maatschappelijke partners
Inzetten gemeente voorlichting, marketing t.b.v. dierenwelzijnsbeleid	Inzetten gemeente voorlichting, marketing o.m. i.v.m. ontmoedigen impulsaankopen, aandacht voor zwerfhonden en –katten, steriliseren, castreren katten, HR-honden)	Wethouder Dierenwelzijn	Maatschappelijke partners
Overleg gemeente en maatschappelijke partners	Regelmatig (informeel) overleg (minimaal een keer per jaar) met maatschappelijke partners en raadsleden over het beleid dierenwelzijn.	Wethouder Dierenwelzijn	Maatschappelijke partners

Bovenstaande maatregelen worden in samenwerking met de maatschappelijke partners verder uitgewerkt in het nog op te stellen uitvoeringsprogramma Dierenwelzijn.

Bronnen

Gemeentebld 2009 nummer 57 Beleidsnota Dierenwelzijn, Zaanstad, 10-8-2009 (Z/2009/62003)

Vissenparagraaf, 2010 (Z/2010/67400)

Voortgangsrapportage beleid dierenwelzijn 2011 (2011/21090; 2011/21089)

Voortgang Dierenwelzijnsbeleid Zaanstad periode 2011-2017 (2017/39240)

Groen- en waterplan Zaanstad Waardevol groen en water in Zaanstad, vastgesteld februari 2018 (2017/38345)

Uitvoeringsagenda Groen- en Waterplan Zaanstad 2019 – 2023, 31 januari 2019 (2018/36234)

Leidraad flora en fauna Gemeente Zaanstad (Projectnummer: P6401, 27-1-2015)

Bijlage 1. Wetgeving op het gebied van dierenwelzijn

Wet Dieren

Op 1 januari 2013 is de Wet Dieren in werking getreden. De Wet dieren is een kaderwet. Dit betekent dat deze een beperkt aantal regels stelt en daarnaast de mogelijkheid biedt om allerlei deelonderwerpen (bijvoorbeeld regels ten aanzien van houden en doden van dieren) te regelen via Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's) en ministeriële regelingen. De Wet dieren is de belangrijkste wet met betrekking tot gehouden dieren (onder ander landbouwhuisdieren en gezelschapsdieren) en bundelt alle regels ten aanzien van deze dieren in één wet. De volgende bestaande wetten gaan op in de Wet dieren en zijn of komen fasegewijs (deels) te vervallen:

- Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren (Gwwd)
- Diergeneesmiddelenwet
- Wet op de Dierenbescherming (inclusief Waak- en heemhondenbesluit)
- Wet op de uitoefening van de Diergeneeskunde 1990
- Kaderwet Diervoeders
- Landbouwkwaliteitswet

De belangrijkste regels op het gebied van dierenwelzijn zijn opgenomen in drie AMvB's. Het betreft het Besluit houders van dieren, het Besluit gezelschapsdieren (vervangt het Honden- en kattenbesluit 1999) en het Besluit diergeneeskundigen. In het Besluit houders van dieren zijn algemene regels opgenomen voor het houden van dieren, het doden van dieren en evenementen met dieren. Ook bevat het besluit aanvullende regels over dieren-mishandeling en specifieke regels voor het houden van bepaalde diersoorten (runderen, varkens, kippen). Met name dit besluit bevat regels die voorheen golden op grond van de Gwwd. In het Besluit diergeneeskundigen zijn onder andere regels opgenomen over lichamelijke ingrepen die zijn toegestaan. De Wet Dieren bevat enkele noviteiten. Zo is voor het eerst de erkenning van de intrinsieke waarde (eigenwaarde) van het dier expliciet als uitgangspunt vastgelegd in de belangrijkste wet voor gehouden dieren (artikel 1.3). Ook het verplicht chippen van honden is geregeld in de Wet dieren.

Positieflijst

Een andere belangrijke vernieuwing is de komst van de zogeheten 'positieflijst' voor zoogdieren. Dit is een limitatieve lijst van zoogdieren die als huisdier gehouden mogen worden. Er zal een overgangsregeling komen zodat de mensen die een zoogdier bezitten dat niet op de positieflijst staat het mogen houden tot het overlijdt. Op termijn komen er ook positieflijsten voor vogels, reptielen en amfibieën en vissen. De landelijke Dierenbescherming ziet voordelen in het hanteren van positieflijsten, mits ze voldoende onderscheidend effect hebben.

Vijf vrijheden

In 1965 werd in Europees verband door de Commissie Brambell een uitgangspunt voor een definitie van dierenwelzijn geformuleerd aan de hand van vijf vrijheden. Binnen het verband van de Europese Unie is ter bevordering van het dierenwelzijn besloten om dieren deze vijf, op grondrechten van mensen lijkende, vrijheden toe te kennen:

- vrij zijn van dorst, honger en ondervoeding;
- vrij zijn van fysiek en fysiologisch ongerief;
- vrij zijn van pijn, verwondingen en ziektes;
- vrij zijn van angst en chronische stress;
- vrij zijn om het normale gedrag te kunnen uitoefenen.

De vijf vrijheden van Brambell zijn opgenomen in de Wet Dieren. Een overheid dient op basis van de meest recente wetenschappelijke kennis en maatschappelijke opvattingen een streefniveau voor dierenwelzijn op te stellen. Bij de formulering van het streefniveau moet zowel worden uitgegaan van bevordering van de lichamelijke gezondheid als van het welbevinden van het dier.

Wet Natuurbescherming

Per 1 januari 2017 trad de Wet Natuurbescherming in werking. Deze wet vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. Het is daarmee de belangrijkste wet voor de bescherming van in het wild levende dieren en hun leefomgeving. In de Wet Natuurbescherming is de bescherming vooral gericht op soorten die vanuit internationale afspraken beschermd moeten worden door Nederland. Wel is er voor de 'overige' soorten een basisbeschermingsregime en geldt voor alle soorten een zorgplicht.

Wet op de Dierproeven

Dierproeven zijn in principe verboden. Om dierproeven te mogen uitvoeren heeft een instelling (bijvoorbeeld universiteit of farmaceutisch bedrijf) een instellingsvergunning van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit nodig en de onderzoekers een projectvergunning van de Centrale

Commissie Dierproeven (CCD). Aan welke eisen en voorwaarden de instellingen en onderzoekers nog meer moeten voldoen, staat beschreven in de Wet op de Dierproeven (Wod) en in het Dierproevenbesluit. De Wod bestaat sinds 1977 en is in 1996 gewijzigd. Een grote herziening, volgend uit een nieuwe Europese dierproevenrichtlijn, is in 2014 doorgevoerd. In de Wod is ook vastgelegd voor welke doeleinden dierproeven wel of niet gedaan mogen worden.

Een vergunning wordt verleend voor proeven:

- in het kader van biomedisch onderzoek: voor het bestuderen van ziekten en het ontwikkelen van medicijnen en therapieën;
- die zowel nationaal als internationaal wettelijk verplicht zijn: dit zijn voornamelijk giftigheidstests in het kader van veiligheid van bijvoorbeeld verf- en schoonmaakmid-delen, stoffen in huishoudelijke producten en chemische stoffen in landbouw en industrie. Ook worden er tests gedaan om te zien of stoffen in bijvoorbeeld genees-middelen, vaccins en ander medische producten wel werken;
- vanwege wetenschappelijk onderzoek: zo worden er dieren uit het wild gevangen en voor giftigheidstests gebruikt, maar ook worden ze gemerkt en weer teruggezet in hun leefomgeving om hun gedrag of de grootte van hun territorium te bestuderen.

Burgerlijk Wetboek

Gemeenten hebben een wettelijke verplichting met betrekking tot het opvangen van zwerfend aangetroffen dieren. In artikel 5.8 lid 3 Burgerlijk Wetboek is vastgelegd dat een gevonden dier, met een vermeende eigenaar, onder de verantwoordelijkheid van de gemeente valt. De gemeente moet deze 'gevonden zaak' gedurende 14 dagen voor de eigenaar bewaren. In de periode dat het dier door de gemeente wordt 'bewaard' is de gemeente verantwoordelijk voor alle kosten voor verzorging en vervoer. Zaanse Stichting Dierenzorg (ZSD) voert sinds jaren deze wettelijke taak uit voor de gemeente Zaanstad Dierenzorg krijgt hiervoor een (niet-kostendekkende) vergoeding van de gemeente. Artikel 5:8 BW vermeldt het volgende:

1. Indien een aan de gemeente in bewaring gegeven zaak aan snel tenietgaan of achteruitgang onderhevig is of wegens de onevenredig hoge kosten of ander nadeel de bewaring daarvan niet langer van de gemeente kan worden gevergd, is de burgemeester bevoegd haar te verkopen.
2. Indien de zaak zich niet voor verkoop leent, is de burgemeester bevoegd haar om niet aan een derde in eigendom over te dragen of te vernietigen.
3. Indien een dier wordt gevonden, is de burgemeester na verloop van twee weken, nadat het dier door de gemeente in bewaring is genomen, bevoegd het zo mogelijk tegen betaling van een koopprijs, en anders om niet, aan een derde in eigendom over te dragen. Mocht ook dit laatste zijn uitgesloten, dan is de burgemeester bevoegd het dier te doen afmaken. De termijn van twee weken behoeft niet te worden in acht genomen, indien het dier slechts met onevenredig hoge kosten gedurende dat tijdvak kan worden bewaard, of afmaking om geneeskundige redenen vereist is
4. De opbrengst treedt in de plaats van de zaak.

Omdat gemeenten vaak zelf niet over de mogelijkheid beschikken om dieren te huisvesten worden er overeenkomsten gesloten met plaatselijke asielen die vervolgens de opvang van het dier verzorgen. De gemeente betaalt hiervoor een vergoeding. Deze vergoeding dient minimaal de kosten van huisvesting gedurende de termijn van veertien dagen te omvatten. Echter ook de kosten van medische verzorging van het dier die gedurende deze termijn worden gemaakt komen voor vergoeding in aanmerking, mits deze kosten niet onredelijk hoog zijn. Kosten die door dierenartsen worden gemaakt binnen de veertien-dagen-termijn komen dus in principe voor vergoeding in aanmerking. Hierbij moet wel de opmerking worden gemaakt dat de regeling zoals deze in het Burgerlijk Wetboek is opgenomen, alleen ziet op gedomesticeerde dieren, (ver)wilde(rde) dieren vallen hier niet onder.

Visserijwet

De Visserijwet (tot 1908 Jacht- en visserijwet) is een Nederlandse wet die in de zaken rondom de visserij regelt. De huidige wet dateert van 30 mei 1963. De bepalingen in deze wet hebben betrekking op alle vormen van visserij, van de Noordzeevervisserij tot en met de sportvisserij. Doelstellingen van deze wet zijn onder andere het bevorderen van de doelmatigheid van de beroepsvisserij en het voorkomen van overbevissing. Vastgelegd zijn onder andere de eisen waaraan visgerei en vissersschepen moeten voldoen, de vergunningen waarover men dient te beschikken om te mogen vissen en de regels voor het pachten van viswater. De wet houdt rekening met belangen rond natuurbescherming en het welzijn van vissen.